

MESEČNIK, POSVEČEN
PROTIALKOHOLNEMU
GIBANJU NA SLOVENSKEM

„Najboljša je
pač voda.“

PIŠČALKA

za
abstinate,
pivce in pijance.

CELJE
ZVEZNA TISKARNA.

Piščalka izhaja vsak mesec 20. tega ter stane na leto **4 K**, za dijake **3 K**.

Naročnina naj se pošilja po poštni položnici, če pa po nakaznici pa na: **Upravništvo «Piščalke» v Celju.**

Rokopisi naj se pošiljajo na naslov: **Franc Avsec, Št. Juri pod Kumom, pošta Radeče.**

Leposlovni spisi pa na naslov: **Leopold Lenard, Dunaj VII. 3, Lerchenfelderstrasse 116. I. 6.**

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: **Anton Černe.**

DRUŠTVO „ABSTINENT“ V LJUBLJANI

PRODAJA

≡ **RAZGLEDNICE** ≡

„Ne v krčmo“

„Difirium tremens“

„Žrtev alkohola“

≡ **PO 8 VINARJEV** ≡

DRUŠTV. ZNAMENJA

Z NAPISOM

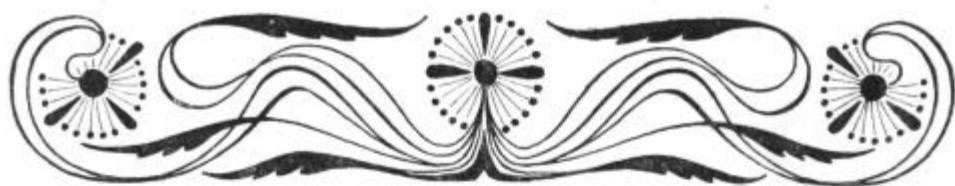
„Proč z alkoholom“

ZA ČLANE 50 VIN.

ZA ČLANICE 40 VIN.

NAROČI SE PRI DRUŠTVU

„ABSTINENT“, LJUBLJANA, KOPITARJEVE UL. 2

DR. AVGUŠTIN EGGER, † ŠKOF ŠT. GALSKI.

Alkoholizem in njegovi nasprotniki.

Poslovenil A.

Glede na alkoholno vživanje razločujemo tri vrste ljudi, pivce, zmerne in abstinate. Meja med abstinenti in zmernimi je ostro začrtana, tu ni nič negotovosti. Drugače pa je z mejo med zmernimi in pivci. Tu ste celó dve meji, ki pa ste navadno precej narazen. Kaj pa je sploh zmernost? Katekizem pravi o njej: zmernost drži v vsem pravo mero. Katera je prava mera pri pitju? Kdor se pri pitju hoče držati prave mere, se mora varovati ne samo, da ni pijan, marveč da ne pije toliko, kolikor bi škodovalo telesu in duši. Škoduje pa lahko že tedaj, ko od pijanosti še ni sluha. Vsako škodljivo vživanje gre čez pravo mero, se torej ne vjema z zmernostjo. Vpraša se toraj, ali je res, ali ni res, kar učenjaki in statistika naštevajo kot poškodbe vsled vživanja alkohola. Če je to izmišljeno in pretirano, naj se jih ovrže. Če pa je resnica, pa zahteva pamet in krščanska npravna zapoved (morála), da se je treba po tem ravnati. Prvo se ne stori, ker se ne more, drugo navadno tudi ne, ker se noče. Zato ste dve meji zmernosti, ena, ki jo pove pamet z vedo, druga, pri kateri pamet nima dosti opraviti. So ljudje, ki si brez zgodovinskih in bogoslovnih preiskavanj svoje versko naziranje priredijo, kakor se jim ljubi: ravno tako mnogi svoje pivsko prepričanje prirede, kakor je njim všeč. Naj žvižgajo učenjaki, kar hočejo, oni se drže tega, kar oni občutijo kot prijeten vžitek, sladek občutek, dobrodejno okrepcavo in na tej podlagi določajo svoje naziranje o zmernosti in mejo alkoholnega vžitka. Pri tem seveda meja zmernosti plava. Ta jo ima pri prvi kupici, drugi pri drugi, tretji, četrti itd. Tudi pijanci menijo, da še to stran zmernosti plavajo. Dandanes je določevanje zmernosti privatna stvar, kakor pri sorijaldemokratih vera. Vera in zmernost pa ste pri tej «privatni stvari» nekako enako na — slabem: veljate za besedi, pri katerih si vsak misli, kar hoče.

Kakoršen pa je pojem zmernosti, tako je dotičnega človeka stališče k alkoholizmu. Za abstinate je jasno in gotovo. Za svojo osebo so alkoholno vprašanje rešili; vojskujejo se zoper sovražnika, ne da bi mu kaj priznavali, (brez kompromisov), in če ne bi nič drugega delali, z izgledom ga pobijajo. Kakšno pa je stališče zmernikov? Ogladati si ga hočemo od ugodne strani. Tudi zmerni lahko zoper alkoholizem mnogo storé, samo če hočejo. Njih stališče jim ne brani, da ne bi pomagali ljudstvo poučevati o posledicah alkoholne zlorabe, kar je tako nujno potrebno in kar dela n. pr. Št. Galsko društvo zoper zlorabo alkoholnih pijač. Tudi na polju postavodaje lahko mnogo storé. Pred kratkim je bila v kantonu Thurgau sprejeta postava, da gostilničarji ne smejo opravljati uradnih služb (n. pr. županstva). To je znamenita zmaga nad alkoholizmom, s tem mu je vzeta važna pozicija, in lavorov venec za to pridobitev pristoja brez dvoma zmernikom; za uspešen boj proti alkoholizmu potrebujemo sodelovanja zmernikov. Abstinente lahko pouče in spreobrnejo posameznike v večjem ali manjšem številu, če pa se hoče vplivati na celo ljudstvo, napraviti boljše postave in naprave, zato pa je manjšina pre-slaba. V tej reči se pride le toliko daleč, dokler hoče večina, v teh okoliščinah toraj ne dalje, kakor kolikor hočejo zmerniki. Z ozirom na veliko število tistih, ki se štejejo med zmerne, bi lahko rekli: zmerni bodo zemljo posedli — samo če hočejo.

Žal, da moramo pristaviti, da zemlje ne bodo posedli, če se bolj ne ganejo ko dosedaj: Po pravici jim lahko očitamo obžalovanja vredno nedelavnost. Tudi med izobraženimi, tudi med tistimi, ki jim veleva poklic in stan, da naj se brigajo za blagor ljudstva, je dobrih 95 odstotkov, ki rekajo: pustimo to, dajmo kaj drugega. Kje pa so zmerniki, ki bi zoper alkoholizem govorili, pisali, delovali? So izjeme, ki so toliko večjega priznanja vredne, kolikor redkejše so. Le škoda, da posamezne lastavice ne prineso poletja. Če ne bi abstinentje vkljub njih majhnemu številu nekaj ropotali, bi svet poginil na alkoholizmu, pa ne bi vedel, da je alkoholizem.

Obnašanje teh visokostoječih zmernikov je vsak dan bolj nerazumljivo. Tako omejeni pač niso, da ne bi videli, kako ogromno narašča zloraba alkohola in njene posledice, tako brezsrdni pa menda tudi ne, da bi jim bilo to vse eno. In vendar ta nedelavnost! Prepriamo se, kakor znano, ali je zmernost ali je abstinenca pravo orožje zoper alkoholizem. Če zmerni zaupajo, da je njih stališče pravo, naj enkrat poskusijo, se ganejo in sovražnika napadejo s svojim orožjem, ki je imajo za pravo. V boju bodo že videli, če li pravo orožje rabijo. Prepričan sem, če bodo imeli uspehe, jim bomo ploskali abstinentje. Pa dokler elita naroda določa mejo med alkoholnim vžitkom in alkoholno škodo le po samosvojem zmernostnem katekizmu in išče mero, ki ne bi teleščku nič odrekla in

nič škodovala, dokler misli le nase in ne na ljudsko bedo, tako dolgo pozablja, kaj je dolžna Bogu in narodu. Kajti narod je res v največji nevarnosti in zadnji čas je, da pomaga, kdor more.

Druga posebnost večine zmernikov, ki pa dobro soglaša z nedelavnostjo, je neprijateljstvo do abstinence in njenih zastopnikov. Ti bi lahko veliko skladalnico naredili iz polen, ki se jim pod noge mečejo. Je pač znana usoda vseh tistih srednjih strank, da vedno na desno udarjajo, ko je pravi sovražnik na levi. Tako je na verskem in političnem torišču. taka tudi pri abstinenci. Če je kaka stvar nevarna zmernosti, gotovo ni abstinence, marveč alkoholizem in komur je v resnici mar zmernost naj tja udari. Lepo število gospodov zmernikov pa tako milostno prizanaša alkoholizmu, abstinenco pa — vsaj grdo gleda. Nekateri so toliko odkritosrčni da (v privatnem pogovoru) naravnost povedo, zakaj tako delajo. Če bi pa jaz vzrok povedal, bi bili pa drugi razžaljeni.

Pa ogniti se te točke ne moremo, ker je to zapreka, ki vse gibanje proti alkoholizmu zavira. Obračam se na omikane stanove in sicer na duhovnike, učitelje, uradnike, časnikarje, na vse, ki imajo kakošen vpliv na ljudstvo. Če kmetje in delavci niso naklonjeni abstinenci, je to umevno in odpustljivo. Oni niso glavni krivci sedanje alkoholne bede in pridobiti se jih mora za dobro, če omikanci naprej gredo. Omikani stanovi se krivi da je alkoholizem dobil toliko moč, in nanje pade odgovornost, če se zadosti ne deluje zoper to zlo.

Odkod torej to peneče nasprotovanje abstinencnemu gibanju? Ali imajo kak ugovor zoper njegov namen? Namen ni drug, kot rešiti ljudstvo alkoholizma in njega zlih posledic, oziroma obvarovati, da vanj ne pade. Vsak pameten človek mora pač spoznati, da je ta namen dober, v sedanjih razmerah absolutno potreben. Tistim, ki borbe zoper alkoholizem ne odobravajo, ne želé, morda še zavirajo, smemo po pravici očitati, da njihovo mišljenje ni domoljubno in še manj krščansko. Namen abstinence gibanja je splošno krščanski in docela domoljuben. Za vse ki hočejo biti kristjani je to dolžnost ljubezni, za duhovnike pa je to njih službena in vestna dolžnost, da v svojem delokrogu po moči delujejo, da se ubrani razmernost, in da se rešijo pijanci. Ali je to domoljubje, če kdo v očigled boja proti alkoholizmu le kisel obraz dela ali pa zasmehljiv?

Ali morda imate kaj zoper sredstvo, ki ga rabimo? Abstinence se zdržimo opojnih pijač in skušamo tudi druge pridobiti za zdržnost. Ali je to sredstvo graje vredno, ali morda nesposobno za ta namen! Če kdo za dobro spozna zdržati se opojnih pijač in postane abinent, je to njegova čisto zasebna zadeva, ki ni nikomur nič mar, vsak je k temu opravičen, kakor ima vsak pravico, da neha kaditi ali šnofati. Stara navada, da se pije, pač še nima veljave pravnega zakona. Pameten človek abstinenci pač nima kaj očitati. Ali pa morda abstinence

ni pripravno sredstvo za ta namen? Nasprotno, lahko vprašamo: ali je sploh kako drugo sredstvo rešitve pijancev? Ali je kako drugo sredstvo, ki bi delovalo kot izgled za druge? Kje je kako drugo sredstvo, da zlo mimo pивske navade, ki kakor jarem tlačijo moderno družbo, da oprostimo sebe in druge silenja k pitju? Odgovora na ta vprašanja še niso dali zmerni do danes. Torej je abstinenca pripravno in neobhodno potrebno sredstvo, ker dozda drugerega še nihče ni povedal. Abstinenca pa seveda more doseči namen le, če ima zadostno število zastopnikov. Zato skuša pridobivati sotrudnike in s tem dobro stori dotičnim in celi družbi. Da je propaganda za abstinenco zadosti skromna, zato skrbe zmerni sami.

Bralo se je že v katoliških listih, da je v abstinenci samoljubno povzdigovanje čez druge. Abstinenca in prevzetnost ste baje zraščeni. Ali se je to za res mislilo? Jaz sem tudi abstinent, moral bi biti toraj tudi farizejsko nadahnen. Pa kakor bi bila norost ljudi deliti v dobre in hudobne, kakor že kadijo ali ne, ravno tako bi se sramoval ljudi soditi s tega stališča, in sebe zaradi zdržnosti za kaj več imeti. Tako misli vsak pameten abstinent. Abstinenca, ko se ji človek privadi, ni nobena žrtev in je sama sebi plačilo, tako da abstinentu ne pride na misel računati si jo za kako zasluženje. Trditev, da je zveza med abstinenco in napuhom je naravnost nespametna. Tako očitane more morda zadeti kakega posameznika, ne pa stvari same. Sicer pa je zdaj poskrbljeno, da drevesa abstinentov ne rastejo do neba in da njih objestnost ne postane prevelika. Pa recimo, da se dobe abstinentni posamezniki, ki si kaj domišljajo na to, ali je to krivda abstinence? S tako noro logiko bi se tudi miloščina, molitev in vse čednosti lahko razglasile za pregrehe, ker so bili enkrat farizeji in so še.

Čprav pa je neprijaznost do abstinence objektivno neutemeljena, vendar se da psihologično razložiti. V knjigi modrosti (2. 15) beremo: «Težak nam je, že gledati ga; zakaj njegovo življenje je različno od drugih, in njegove pota so vse drugačne». So ljudje, ki bi glede na alkoholni užitek morali kaj popraviti, ali ki bi dotične socialne dolžnosti morali zvestejše spolnovati. Neradi vidijo, da bi se jih motilo v njihovih navadah. Zato se ponavlja tisti psihologični dogodek, ki ga je modri opazoval že pred tisočletji. Opomini in izgledi, ki jih človek noče vpoštovati, so nadležni in neljubi. «Že gledati ga, je težko, ker njegova pota so drugačna».

So pa tudi ugovori zoper abstinenco, ki prihajajo z verskega stališča. Čprav jih komaj kdo resno upošteva, vendar še vedno igrajo neko ulogo in se jih o priliki le še kdo znebi ali komu natveze. Radi stavijo abstinenco v nasprotje s stvarjenjem. Pokažejo na rodovitno sadno drevje in na bogato obložene vinograde, pa se nasmehnejo abstinentom: Ali je Bog vse te slastne reči ustvaril, da naj jih človek s suhim grlom gleda? Zakaj bi ne pili? Zakaj božje darove zametovali? Za od-

govor nekaj nasprotnih vprašanj. Kaj je hujše, zlorabiti te darove za greh in pogubo, ali se jih držati? Ali je Bog vse to ustvaril za to, da vsak deveti mož umrje zavoljo pijače? (V Švici je to za celo vrsto let statistično od zdravnikov dokazano, pri nas je morda če slabše, le da nimamo tako natančne statistike. Ur.) Ali zato, da sedanji rod zapušča izprideno (degenerirano) potomstvo, da naše ljudstvo poginja vsled vseh teh lepih darov alkoholizma? Ali je to po namenu stvarnika, da se celi deli dežele, na katerih naj bi rasel vsakdanji kruh, izrabljajo za nepotrebni alkohol? Da se pri nas v Švici, kar priraste vsako leto na 26.923 hektarih, porabi za oslavljenje zdravja, blagostanja in nrvnosti? Kdor božje darove res ceni, naj najprej pomaga njih zlorabo preprečevati, potem še le ima pravico staviti svojo epikurejsko interpelacijo do abstinentov. Resnega odgovora ne zasluži, sicer pa ga je dobil že v raj. Tam je bilo slastnega sadja, kakor nikjer drugje, «lepo za videz in prijetno v jed». Po izreku božjem naj bi ga ljudje jedli, za pijačo je bilo drugače bogato preskrbljeno in sicer v zmyslu abstinentov. Kakor znano, pa je bila že v raji tudi zapoved vzdržnosti vsaj od enega sadu, ki je bil tudi lep očem in dober v jed. Videti je, da so se ljudje pred vesoljnim potopom po tistem navodilu ravnali in sadje jedli, kar jim je dobro storilo. Vsaj živeli so dalje, nekaj sto let več kot poznejši alkoholu prijazni rodovi: Sv. Peter Damijan pripomni: bere se, da so ti ljudje pač tudi umrli, ne pa, da so bili kaj bolni. Brez pomisleka toraj lahko rečemo, da je tudi zdaj najbolj po namenu stvarnika, da sadove jemo.

Še bolj znamenit ali čuden pa je poskus označiti abstinenco kot na pol ali do cela krivoversko in jo spravljati v nasprotje z katoliškim naziranjem o askezi (zatajevanji). Ko je že več papežev abstinenco odobrilo in k njenemu pospeševanju spodbujalo, ko nekaj ducatov škofov starega in novega sveta na njeni strani stoji, se ta ugovor pač ne more imeti za resen. Pa konec ga še ni, zato mu gre tukaj nekaj opazk.

To očitanje bi bilo utemeljeno le, če bi abstinentje, kakor nekdam neke sekte, razglašali vživanje alkoholnih piječ splošno za nedovoljeno, in abstinenco kot nrvno zapovedano. Kakor vsak ve, pa tega ne delajo, če pa trdimo, da je zdržnost dovoljena in nrvno dobra reč, smo pa v soglasju z razodetjem in s cerkvijo. Temeljna postava krščanskega življenja je zatajevanje, in kaj je abstinenca družega na polju pitja. Brihtni ljudje hočejo dokazovati, da abstinenca ni čednost. Pa naj, na tem ni toliko. Sicer pa bi po moji pameti tako le rekel: Če kedo vsak dan le pol kozarca vina izpije, velja sploh za zmernega. Če pa še tisto pusti, potem pa ni več zmeren, ni več čednosten. Kaj pak je? Ker si bravci najbrž ne žele učenih bogoslovnih razprav, poglejmo le, kako je cerkev to vprašanje od nekdam praktično gledala in presojevala. Potem bo bravec sam sodil, ali je abstinenca katoliška ali ni.

Kako o abstinenci sodi božje razodetje, vidimo iz tega, da je bilo v Mojzesovi postavi duhovnikom za čas službe ostro predpisano: «Vina in vsega, kar more opijaniti, ne pijte, ne ti (Aron), ne tvoji sinovi, kadar greste v šotor pričevanja, da ne umrjete; zakaj to je večna postava za vse naše rodovine, in da bote vedeli razločiti med svetim in posvetnim, med ognušenim in čistim.» 3. Mojz. 10, 9. V 4. Mojzesovi knjigi pa se bere: «Kadar mož ali žena obljubo storita, da bi se posvetila in bi se rada Gospodu darovala, naj se zdržita vina in vsega, kar lahko opijani, kisa iz vina ali vsake druge pijače in karkoli se iz grozdja stlači, naj ne pijeta.»

Kakor znano je Janez Krstnik, ki ga je Kristus slavil kot največjega iz žene rojenega, bil celo življenje abstinent. Cerkveni zgodovinar Baronius († 1607. kardinal) izjavlja, da je zgodovinsko dokazano, da so vsi apostoli abstinenco izvrševali. Tudi med verniki je bila abstinenca v prvih stoletjih zelo razširjena, za redovnike je bila dolgočasa predpisana. Sv. Avguštín piše v spisu o nrvnih katoliške cerkve: «Komu ni znana množica kristijanov, ki največjo zdržnost izvršujejo in jo od dne do dne dalje po svetu razširjajo zlasti v jutrovi deželi in v Egiptu, kar tudi vi (Manihejci) brezdvomno veste. Ne bom govoril o tistih, ki ločeni od ljudi v najpustejših krajih žive zadovoljni z kruhom o gotovih časih blagoslovljenim, in z vodo.» Ko popisuje to zdržnost nasproti postavlja katoliško mišljenje o abstinenci manihejskemu z besedami: «Mnogi ne pijo nič vina, ne mislijo pa, da bi onečistilo.» Sledeče mesto je za nas več kot zgodovinskega pomena. «Zdržijo se toraj mesa in vina, ki se morejo zdržati, ki pa jih je vendar brezštevila(!), iz dveh vzrokov zavoljo slabosti bratov ali zavoljo lastne prostosti. Pred vsem se varuje ljubezen. Zoper to se pregrešiti velja za greh zoper Boga. Oni vedo, da je ta bila priporočena od Kristusa in od apostolov, da je vse ničevó brez nje, vse popolno, kjer je ona.» Tako piše sv. Avguštín. Tukaj je najprej znamenito pričevanje cerkvenega učenika, da je bilo takrat «brezštevila» abstinentov, da so tisti držali abstinenco, ki so jo mogli, da je torej štela med splošne npravne navade katoliške cerkve. Še bolj zanimivi pa so vzroki, ki so takrat nagibali k abstinenci, ker imajo ti vzroki še sedaj na katoliških tleh popolno moč in veljavo. En vzrok je bil «lastna prostost» t. j. npravno dvignenje nad čutnost k prostosti duha. Ali se je svetnik motil, če je s svojimi sodobniki imel abstinenco za sredstvo npravstvene samoosvoje? «drugi vzok je slabost bratov t. j. rešitev in krepčitev slabotnih» po izgledu abstinence. Ali morda ta vzrok več ne velja? Ali ni več slabotnih bratov, ki naj se jih usmilimo? Čemu torej abstinenco zabranjevati? Ali nas ni sram vpričo tolikega števila kristijanov, katere sv. Avguštín hvali, ker je zdaj toliko služabnikov in spoznavalcev Kristusovih, ki so popolnoma neobčutni za ta nagib? Sklepni stavek pa povdarja krščansko

zapoved ljubezni; v kateri naj bi tudi danes abstinentje in neabstinentje med seboj živeli.

Sv. Benedikt govori v 40. pogl. svojega pravila za menihe: «Vsak ima svoj dar od Boga, eni tako, drugi drugače. Zato določamo le z nekoliko boječnostjo mero živil za druge. Vendar mislimo, da je vsak dan ena hemina vina dosti za vsakega. (Po Vacandard-u: Življenje sv. Bernarda je hemina = $\frac{1}{4}$ litra, natančno 26 centilitrov.) Tisti pa, katerim je od Boga dano, da se ga popolnoma zdrže, naj bodo zagotovljeni, da bodo za to posebno plačilo prejeli. Če pa bi krajevne razmere, trdo delo ali poletna vročina več zahtevale, naj odloči predstojnik po svoji previdnosti, toda vselej naj skrbi, da se ne zaseje nasitenje z vinom in pijanstvo. Beremo sicer, da vino sploh ni za menihe, ker pa menihi dandanes tega nočejo verjeti, se vsaj to domenimo, da se nikdar ne pije do sitega, marveč vselej nekaj manj, ker vino pripravi modre k odpadu. (Sir. 19, 2) Kier pa so take krajevne razmere, da se zgoraj imenovana mera ne more dati, ali ne cela dati, ali da sploh tam vina ni dobiti, naj tam stanujoči menihi Boga zahvalijo in naj ne godrnajo. Pred vsem zabičavam, da naj nobeden ne godrnja.»

To mesto ne izraža samo osebnega mnenja sv. Benedikta, ampak se mora smatrati za naziranje, katero je imela cerkev o tej reči takrat in v sledečih časih. Abstinenca ni bila zapovedana, pač pa je imela prednost in bila priporočena.

V Freiburgu izhaja list Ligue de la Croi in prinaša v vsaki številki tedenski koledar, v katerem je za vsak dan naveden eden ali več svetnikov, ki so držali popolno abstinenco. Tem so blizu, kakor znano, vsi svetniki, in za stopinjo njih popolnosti je ta razložek brez pomena. Popolna ali skoraj popolna zdržnost od vina je pri njih najmanjši izmed del zatajevanja. Za našo stvar pa je pomenljivo, da je na stotine svetnikov živelo popolnoma abstinentno in so z abstinenco sveti postali, med tem ko zdaj mnogi nekaj nekatoliškega, na pol krivoverskega v tem duhajo, če kdo te svetnike posnema in tudi drugim v posnemo priporoča.

Navidezen vzrok za to sumničenje je pa žal dejansko razmerje, da so katoličani na tem polji res zaostali daleč za vsemi drugimi veroizpovedanji. Pa bil bi nevreden izgovor, grdo prevračanje resnice v njeno nasprotje, če bi se iz tega sklepalo, da je kako nasprotje med katolicizmom in bojem zoper alkoholizem. Kar so v preteklosti delali stotine svetnikov in brezštevila navadnih kristjanov, to pač ni katoličanstvu ptuje ali celo nasprotno! Katoličani se v svoji nedelavnosti ne morejo skrivati zad za cerkev, marveč morajo sami sebe obtožiti. Če so drugoverci v tem daleč pred nami, je to ravno tako kakor je bilo pri rešitvi človeka, ki je bil pri Jerihi med razbojnike padel. Stara zaveza ni bila kriva, da ga je rešil Samarijan in ne levit. Sveti Avguštín govori o brezštevilih kristjanih

svojega časa, ki so bili abstinentje zavoljo slabosti bratov in zavoljo lastne prostosti. Ti brezštevlni se niso imenovali kristjane, so tudi bili, imeli so duha, moč, življenje krščanstva in ta duh je tisto kar pri današnjem rodu, v kolikor je še veren, noče prav oživeti. Manjka duha samozatajevanja, ki se hoče z gospodstvom nad mesom dvigniti do prostosti duha, manjka pa še bolj duha ljubezni, ki bi se odločil, da prinese žrtev zavolje slabosti brata. So celo ljudje, ki bi jim abstinenca nič težav ne delala, pa so preveč strahopetci, kakor da bi s svojim izgledom pomagali slabotnim bratom.

Če mora biti boj zoper alkoholizem dandanes vse bolj razširjen kot v preteklih časih, je to le preveč utemeljeno v predrugačenih razmerah. Pred časom je bilo pijanstvo aristokratska pregreha, za katero je imelo navadno ljudstvo bolj malo prilike in denarja. Zdaj je postal alkoholizem demokratični ali pravzaprav kosmopolitski, mednarodni, t. j. on vlada zgoraj in spodaj in na vseh straneh. Zdaj se je veliki kapital polastil pridelave alkohola in dela z milijardami, da ljudstvo korumpira in izropa. To je ljudska nevarnost, kakoršne svet še ni videl v tej splošnosti in velikosti. Če katoličani na to početje malomarno gledajo, je to dokaz, da ali svojega časa ne razumejo, ali pa da niso zmožni za kaj tacega kakor tisti brezštevlni kristjani ob času sv. Avguščina, da bi si namreč kaj odrekli zavoljo lastne prostosti ali pa zavoljo slabosti bratov.

Mnogi teh lenih gledavcev radi hvalijo cerkev kot prenavljajočo moč v socialnem in moralnem oziru. Ona zasluži to hvalo v polni meri, pa pokazati more to svojo moč le, če se njeni udje v tem duhu t. j. z ljubeznijo in požrtvovalnostjo gibljejo. Tudi apostolom in vsem zastopnikom dobre stvari uspeh ni kar tako iz neba padel. Kjer naj se kaj dobrega stori, tam naj se drži besedi apostola Janeza: Ljubimo ne z besedo in z jezikom, marveč v dejanju in v resnici. 1. Jan. 3, 18.

Slike iz ponočnega dunajskega življenja.

I.

Kdor gre v levovo votlino, naj pričakuje, da ga levi požro». S temi malo tolažilnimi besedami me je svaril nek prijateljski višji policijski častnik, naj ne izpolnim svoje želje, katero sem vže davno gojil, da bi obiskal one zloglasne beznice, o katerih sem tolikokrat slišal in čital, da se tam neovirano šopiri revščina in zločin, in razprostira svoje ogromne mreže s katerimi povzroča nevarnost celemu velikemu mestu. Svarilo ni pomagalo ničesar, ker sem se vže preveč zaril v smisel napraviti tak ponočen izlet,

da bi se dal še od nje odvrniti. Samo eden svet policijskega uradnika sem poslušal, da nisem šel sam, ampak vzel s seboj zaupnika, katerega so mi priporočali, češ da je posebno zvit in prekanjen.

Pred vsem moram tukaj omeniti, da zasluži zaupnik, kot je bil moj, najmanj zaupanja med najbolj premetenimi ptiči in da sem se moral svojega tovariša bolj varovati kot spoštovanih gospodov rokovnjačev, s katerimi sem prišel pozneje skupaj. Toda vseeno mi je dal mož včasih dobro nasvete in se je izkazal za pripravnega vodnika in «dobromislečega spremljevalca».

Pred vsem sem hotel videti, kako gre ob sobotah zvečer, ko se de-lavcem plačilo izplača, v žganjarskih beznicah in sem to povedal svojemu zaupniku, ko sem imel čast mu biti predstavljen. Sicer je naredil zaničljiv obraz, ker tam ni še nobenih «težkih», vendar je privolil, da me popelje v enega izmed zahodnih okrajev, kjer je največ «špasa». Za pogoj je pa stavil, da se popolnoma preoblečem, da bi izgledal popolnoma kot lump med lumpi. Da bi na tak kraj prišel v moji novi zimski suknji ali celo z zlatimi naočniki, bi bilo prenevarno. Kako lahko bi se kdo tam stegnil po zlati uri ali prišlo celo do malega pretepa z noži.

Jaz sem se uljudno zahvalil za njegov migljaj, obljubil sem ravnati po njegovemu nasvetu, ter sem mu naročil, naj me pričakuje v soboto ob pol 6. na nekem gotovem kraju, kjer me ni poznala nobena duša.

II.

Necega grdega oblačnega, umazanega prosinčevega večera, smuknil sem z mrakom, ostudno preoblečen, iz svojega stanovanja, potisnil umazan, širok klobuk globoko na čelo in hitel na označeno mesto. Veter je občutno žvižgal skozi ponošen, raztrgani havelok, ki me je za silo pokrival in veliki nerodni črevlji spotikali so se neprijetno na blatnem cestnem tlaku. Svojega spremljevalca, katerega hočem imenovati po njegovemu priimku samo «dolgi Rudl», našel sem že na označenem mestu in ko so se prižgale cestne svetilnice, krevljala sva z zelo mešanimi čutili na kraj dobrega cesarskega mesta in zapustila našo ljubo dunajsko dobrodušnost daleč, daleč za seboj.

V neki poslednjih ulic «Hernalsa», čisto zunaj, kjer si lisice voščijo dobro noč, se «Rudl» ustavi in reče:

«Jetzt passen S' auf, reden S' nit zu viel, dass mar Ihna net kennt, dass a Herr sein und wonn a Rauferei anhebt, schau'n S' nur, dass glei' davon rennen.» («Zdaj pa glejte da ne boste preveč govorili, da ne bodo spoznali, da ste gospod; in če se prične pretep, glejte, da jo takoj poberete.»)

«Dobro, bom tako prost, da se bom poslužil vaše dobrote.»

Vstopila sva v eno izmed žganjarn najnižje vrste, kakoršnih je na Dunaju na stotine. Mračna razsvetljava, debel dim tobaka, pereč smrad spirita, ki se je spajal z vonjem ljudi v deloma mokrih, deloma umazanih oblekah; neštivilno debelih steklenic z dolgimi vrati, cela vojska «štampervlov» v vseh veličinah, precej svetlo osnaženi, velikanski kotel za čaj in za na pol segnito mizo, od katere se je cedilo žganje, debeluhasta, od masti se sveteča Judinja, ki je z neverjetno naglico obračala prste in oči ob istem času na vse kraje in stregla svojim spoštovanim gostom, skoraj kakor psom.

«Dva čaja», zapovedal je moj spremljevalec, ki je z menoj vred bil zelo podoben kakšnemu rokovnjaču. Toda debeluhasta dama nama je vrgla vse drugo kot zaupljiv pogled in odvrnila na kratko:

«Imata denar?» — «Naprej plačati!»

Ko sem nekoliko boječe položil svoje novčiče, dobila sva čaj, ter se stisnila v kot, da bi se vsedla na strašno zanemarjeno leseno klop, ki je vže zdavnaj izgubila svojo barvo.

Ko se je moje oko v polumraku privadilo na dim, videl sem, da je bilo navzočih le malo ljudi v razstrganih, umazanih oblekah, deloma s predpasniki in metljami ali lopatami in mo' zaupnik me je podučil s tihim glasom, da to še niso «pravi»: «Sedaj je šele šest, sedaj so pri izplačevanju. Ti ki so sedaj tukaj, niso nobeni delavci, to so samo potepuhi, brezdelni najemniki in barabe, ki se ves dan potikajo po žganjarskih beznicah ker nočejo delati. Drugi pridejo šele ob polu-sedmih».

V tem trenutku vstopi revna, slabo oblečena ženska, pogleda previdno okrog sebe in potem gre skoraj plašno k judinji.

«Lepo prosim gospa», spregovori ženska s tresočim glasom, «vi poznate mojega moža, ne dajte mu preveč žganja, sicer zapije spet plačilo od celega tedna in otroci nimajo spet celi teden nič jesti».

«Kaj me to briga?» zadere se judinja za prestrašeno ženico. «Kdor ima denar, lahko pri meni dobi, kolikor hoče!»

«Toda lepo prosim gospa....»

«Glej da se proč spraviš, kaj mi mari ti in tvoji otroci? Jaz gledam na svoj dobiček, ti se pa brigaj za svojega moža. Proč, proč, sedaj pridejo gospodje, sedaj tu nimate prostora!»

Čisto prestrašena umakne se trepetajoča ženska in zapusti s težkim vzdihom žganjarno. Nehote seže moja roka v žep in hočem skočiti za revico, da bi ji nekaj stisnil v roko za otroke; toda moj spremljevalec me prime za roko in zadrži. «Kaj hočete?» zašepeče z energičnim naglasom, «ne napravite nobene neumnosti, sicer imava v eni sekundi vse druge na vratu». Moral sem ubogati, kajti videl sem, da ima prav.

Kmalu je stalo mnogo žensk pred vratmi in čakalo na svoje može, da bi rešile vsaj del zaslužka za družine. Toda večinoma brez uspeha,

kajti ko pridejo okolu polu-sedmih delavci, porinejo mnogi svoje žene surovo na stran in se drenjajo s tako naglico v žganjarno, kakor da bi jih tam čakala večna sreča. Večji del delavcev, ki so prišli po cesti, se niti ni ozrlo po žganjarni, ampak so šli naprej v bližno gostilno pit vrček piva ali pa takoj domov. Toda stalo je še vedno dovolj žganjarskih bratcev, ki so napolnili žganjarno do zadnjega prostorčka, da se je dalo komaj gibati notri.

Kmalu je nastal krik in vrisk, da ni bilo mogoče nič slišati in nič videti. V enem kotu so se kregali in prepirali, v drugem smejali in norčevali. Tu sta dva politizirala med seboj, pri čemur so jo posedajoči razredi in mirni varčni delavci slabo skupili, tam so trgovali za neko stvar. pipo ali rdečo zavratnico za nekaj kozarcev žganja in vmes so zbijali dovtipe, pri katerih bi vsak voznik postal rdeč. V zadnjem kotu sta se stiskale dve na pol pijane mlade ženske, ki sta prekosile s surovostjo in nemarnostjo vse možke in si pustile dopasti vsako podlost.

Debeluhasta judinja je opazovala vse to s pogledom generala, pobirala baker in nikelj tako hitro v miznico, kakor pobira požrešna kokoš zrna, natakala neprenehoma čaj, liker in spirit. Kakor hitro je pa grozil kje nastati prepir ali pretep, skočila je vmes z naglico, kakoršne bi nikakor ne pričakovali pri njeni obsežnosti in ločila prepiravce odločno kot dovršen pretepač. Judje sicer niso na glasu glede poguma, toda to junakinjo v žganjarni je bilo treba občudovati in imela je pri vseh tudi največji ugled. «To je čisto naravno», reče «dolgi Rudl» lakonično, «ker jih veliko visi pri njej in se ne smejo ganiti, drugače bi prišel takoj policaj».

V tem trenutku je v resnici vstopil stražnik, pogledal s stopnice doli po celi družbi, spregovoril z judinjo tiho nekoliko besed in zapustil prostor. Ko je vstopil, je krik in vrišč potihnil kakor na čarobno besedo in vsi pogledi obrnili so se tako pazljivo na njega, kakor da bi vsakdo čutil ta obisk bi veljal lahko njemu. Komaj pa je policaj zaprl vrata za seboj, začel se je spet krik z dvojno močjo in dedci in obe ženske so zmerjali gosposko, kakor za stavo.

Kmalu potem je nastopil neizmerno oduren, naravnost grozen prizor: Še čisto mlada žena vstopila je z dojenčkom na rokah k svojemu možu, zidarskemu pomočniku, ter mu s prosečim glasom nekaj zašepetala; najbrž ga je prosila naj gre domov ali ji da kaj denarja. Toda v tem trenutku obrnil se je zverinski človek, ter jo s krepko umazano roko dvakrat tako udaril po ustih, da ji je pritekla kri in je s krikom pala na tla. Najbrž bi jo še naprej mlatil; toda nek visok krepak zidar ga je zgrabil od zad za rame, vrgel ga na leseno steno, da je steklo zaropotalo in porinil kričečo ženo z otrokom za vrata. Mislil sem že, da bo prišlo do splošnega pretepa in zgrabil za moje skrito orožje. Toda družba je ostala pri prizoru tako ravnodušna, kakor bi bilo to nekaj vsakdanjega.

Veliko bolj vesel je bil drug prizor. Na enkrat so se spet odprla vrata in dolgo, suha ženska, petdesetih let je vstopila, se postavila na prag s pogledom, kakor da bi hotela vso družbo požreti: «Halo, krojačeva Rezika», zakriče vsi z enim glasom, «zdaj bo veselo!» in vse počí v smeh. Samo eden se ni smejal, majhen, možic suh kot prot, ki se je urno kot zajec zmuznil skozi vso druhal in skušal zginiti pod mizo. Toda s tigrovim skokom je bil angelj maščevalec za njim, prijel beguna za nogo in ga potegnil izza njegovega skrivališča. «Ta, ta — puci ga!» se sliši od vsih strani, toda zmaj v ženske podobi se ne pusti motiti. «Ti lump!» kriči starka besna, «čakaj jaz ti pomorem bežati! Koliko si zopet zapil? ti lump!»

«Samo petindvajset krajcerjev, glej tu imaš ostalo!»

Judinja pograbi urno denar in ga porine v žep.

«Samo petindvajset krajcerjev? Kdo ti je dovolil? ali bi jih ne bilo pet tudi dovolj? Počakaj jaz ti bom druge že iztepla!» Nato ga zgrabi z levico za ramo in koščena desnica počí neštēvilnokrat po glavi, obrazu in plečih revnega pijančka. Potem ga potegne med splošnim vriskom in bravoklici skozi vrata in vrže na ulico. To je «gospodom» zelo dopadlo in dokazalo, da tej druhalni nič tako ne imponira, kot surova sila in brez-krajna surovost.

Kmalu potem je vdarila osmá ura in judinja je zakričala z močnim glasom: «Osem je ura, vsi skupaj ven, da zaprem, ker radi vas se od policije ne pustim kaznovati; ven, jaz ne natočim nobenemu več, ven, ven!»

Vsi ubogajo brez mrmranja, seveda tudi jaz s svojim spremljevalcem in bil sem zelo vesel, ko sem spet dihal debel meglen zrak na ulici, ki se mi je zdaj zdel kot slaščica».

«Na Rudl,» rečem ko se oddahnem «vi ste me spravili v lepo gnezdo To so sami zločinci».

«Kaj? to zločinci? Niti sence. To sami poštenjaki. Le čakajte, zdaj greva še k majhnim zločincem. Po polnoči pa k «težkim». Tu boste gledali!»

Gorje, skoraj sem obžaloval svoje drzno podjetje, toda ker sem že rekel «A», moral sem reči še «B». Na poti k drugi postaji sem si pa mislil: «Zakaj je ukazano ob sobotah, prodajalcem žganja, tako pozno zapreti? V dveh urah lahko lump veliko zapije in koliko revščine bi se zabranilo, ko bi pijanci ne imeli te prilike.

Prestavila Miss Mary.

Spomini na I. Limburški Drankbestrijders- Kongres v Sittardu,

2. febr. 1906.

Piše pater Schmitz.

Reči moram, da smo šli v Sittard z mešanimi čuti upa in straha, bo-li kongres dobro uspel ali ne.

Pač je bilo društvo «Sobrietas» vse moči napelo. Škof Roermondski in zastopnik kraljice sta bila obljubila priti, toraj so bile najvišje oblasti za stvar zavzete. Časopisi so shod resno priporočali, pa premisliti je treba, da ima na Holandskem — kakor pri nas (na Nemškem — in pri nas na Slovenskem) treznostno gibanje še precej nasprotnikov, da zelo mnogi pristransko in s predsodki o tem sodijo, tako smo se pač morali vpraševati, kako se bo izteklo.

Ko pa smo izstopili v Sittardu (v kotu med Nemčijo in Belgijo) in videli množico gospodov in gospej, nas je strah minil; na zborovališču pa smo se vpraševali: kako bodo vsi dobili prostor v dvorani; bila je veliko veliko premajhna za množico. Bila je popolnoma natlačena, tudi na odru. Popoldne pa mnogi sploh niso dobili prostora.

V primeroma mali dvorani je bilo zbranih čez 700 oseb, med njimi nad 100 gospej. Ekscelenca, zastopnik kraljice, opat iz Merckelbecka, skoraj vsi dekani iz Limburškega, profesorji semenišča v Roermund-u, direktorji raznih šol, zastopniki skoraj vseh redovnikov in kongregacij, poslanci in razni odborniki so napolnili ves oder, dvorana pa natlačena in vse občinstvo zdaj razvneto za sveti boj, zdaj ganjeno strahu in usmiljenja pri popisovanju žrtev alkohola, zdaj ginjeno, ko je n. pr. dr. Ariens popisoval nepremagljivo moč dobre žene in matere nad možem in otroci; tedaj smo bili prepričani, da bo iz tega zborovanja izšla dobra moč, ki bo prodrla do zadnjih kotov dežele.

Škofa Drehmanns-a iz Roermunda je bila žal zadržala trdovratna bojezen, pa poslal je pismo, ki bo pač postalo važen dokument za treznostno gibanje v Limburškem in za katero smo naše holandske sobojevnike kar zavidali.

Komisar kraljice pa je v resnih, energičnih besedah pozival na sodelovanje, da se zajezi povodenj alkoholizma, ki skuša poplaviti našo čast, naše dušne moči, našo družinsko srečo.

* * *

Dopoldne pri službi božji je govoril frančiškan, pater Ildefons v sloveči baziliki ognjevit govor o pomenu praznika (svečnice) in zborovanja. Pokazal je, da alkoholizem predira zapovedi božje in cerkvene, pozival

je vernike, da zgrabijo za meč resnice in se iz ljubezni do bližnjega bojujejo zoper tega sovražnika človeštva in krščanstva, da se bo enkrat v zgodovini bralo: Leta 1906 je iz Sittarda izšla zmagovita vojska zoper hudiča nezmernosti po celi Limburški deželi.

Na shodu je prvi govoril kaplan Lemmens, v prijaznem spominu še od katoliškega shoda v Maastrichtu. Leta in leta je (v Belgiji) delal in organiziral. Sprevidel pa je, da vse ne pomaga dosti, če ne začnemo z mladino.

Mladina, na vedno pitje še nenavajena, ta je naše upanje; pa ne samo mladeniči in dečki, tudi deklice se morajo pridobiti. Iz bogatih svojih skušenj je povedal izgled za izgledom, da ni tako težko pridobiti mladino, kakor si mnogi mislijo. 80.000 otrok je združenih v mladinskih društvih treznosti v Belgiji. Če mnogi tudi odpadejo, da, naj jih odpade z leti polovica, ostalo bo še 40.000 trdnih mož in žen za sveti boj!

Njegov vlamski govor se je iskril duhovitosti in živahnosti. Beseda moža praktičnega dela je gotovo mnoge navdušila, da bodo mladino v šoli in družini učili o zlih posledicah pijače, pred vsem jih učili živeti brez alkohola, da bodo znali reči: ne, kadar se jim bo ponujala in vsiljevala kupica.

Frančiškan, pater Sulpicius, ki je že tolikokrat zvesto pomagal pri shodih in ustanovitvah «križeve zveze», je govoril o predmetu: naše stališče. Ko je razložil razmere na Limburškem in povedal, koliko moči deluje, da oteže boj proti pivskim navadam in priložnostim, akoravno so strašne posledice alkoholne zlorabe tako jasne, prišel je do zaključka, da je zdržnost od žganih pijač potrebna za vse, zdržnost od vseh opojnih pijač pa potrebna, če se hočemo z uspehom bojevati zoper alkoholizem.

Ognjevit in prepričevalen je bil njegov govor, živo je slikal nesrečo, ki jo prinaša pijača ne le nad telo in življenje številnih pivskih sužnjev marveč nad celo socialno telo, družino in državo.

Pri razgovoru se je vprašalo, kaj zborovalci mislijo o sodelovanju tistih mnogih, ki so z nami pač edini glede našega stremljenja, ki pa našega sredstva, abstinence, — vsaj abstinence od žganih pijač — ne odobravajo, kako bi se dalo, je vprašal nekdo, te može, ki imajo pač dobro voljo, kot aktivne ali pasivne ude k nam privabiti. S tem bi se doseglo, da ne-bi stali izven naših vrst, in zoper nas, da bi se vdeleževali naših shodov, da bi s tem bolj spoznali vprašanje in zlasti, da bi mnogi višji, katerih sodelovanje potrebujemo, če hočemo ustanavljati križne zveze po vaseh, ne mogli svojega sodelovanja odtegovati.

Na to je odgovarjal profesor Kenler iz Roermunda. Jasno in spretno je zagovarjal stališče «Križeve zveze». (Je isto kakor slovenske družbe treznosti, zahteva abstinenco vsaj od žganih pijač.) On ne vidi nikake koristi, če bi se pritegnilo može, ki v boju proti alkoholni bedi sami

sebi nočejo nič pritrpati. Če bi taki že sami od sebe prišli k nam, ni jih treba odganjati, klicati pa tudi ne, če jih ne bo blizu, tudi ne bo posebne škode.

Predsednik Limburških Drankbestrijderjev je soglašal s tem stališčem in zbor mu je glasno pritrjeval.

S tem se je dosegel namen razgovora. Vedelo se je, kako zbor sodi o sodelovanju takozvanih zmernih, ki nočejo nič slišati ne o zdržnosti od žganih pijač, ne o popolni abstinenci.

Najsijajnejši pa je bil popoldanjsi govor č. g. dr. Ariens-a. Lahko rečemo, od Boga dani voditelj holandskega treznostnega gibanja je imel besedo, on ki je po apostolsko živel, trpel in se bojeval za svoj ideal, da bi domovino osvobodil iz krempljev vraga pijanstva.

Sveti ogenj, ki je v njem gorel, ko je žene in dekleta pozival v boj, je vžigal srca, požigal predsodke in plemenite duše vnel za sveto delo. Pa ni govoril samo srcu, govoril je tudi zdravemu razumu ženskega spola, in ne dvomimo, da bodo na njegov poziv povsod po deželi vzrastle Marijine treznostne družbe.

Iz zadnje točke: praktično delo, omenjamo, da je na željo zbora obljubil podpredsednik kmetijske družbe sprožiti v odboru vprašanje, kako naj kmečka zveza sodeluje za namene križeve zveze treznosti.

Ali naj še zatrdimo, da se je prvi kongres na Limburškem srečno izvršil, in da mora roditi sadove?

Preostaja nam le, da se v imenu naše dobre stvari srčno zahvalimo provincijalnemu odboru križeve zveze zlasti neutrudnemu predsedniku g. baronu Karolu Ruys de Beerenbronck. Njegovemu trudu in skrbem se imamo zahvaliti za ta dan, ki bo velikega pomena za deželo.

Dostavek uredništva: Baron Ruys de Beerenbronck je tudi v Budimpešti predsedoval, kadar smo imeli katoličani za se posvetovanja in je predsednik mednarodne zveze katoliških društev treznosti.

Po Volksfreundu: A.

Prvi redni občni zbor društva «Abstinent»

V nedeljo dne 4. marca je sklicalo mlado društvo slovenskih abstinentov svoj prvi redni občni zbor, ki se je vršil zvečer v prostorih «Slov. kršč. soc. zveze».

Mesto zadržanega predsednika Dr. Kreka je vodila jako spretno društveno zborovanje podpredsednica gdč. Josipina Erženova. Iz tajnikovega poročila posnemamo sledeče:

1.) Društveni člani.

Društvo je bilo ustanovljeno dne 19. nov. 1905 in šteje do danes 120 članov, izmed katerih se je večina zavezala, da se zdrži za eno leto vseh alkoholnih pijač. Nekateri izmed teh članov so se zavezali tudi delj časa, nekateri pa za krajšo dobo. Društvo si je nabavilo tiskane pristopnice, katero mora vsak izpolniti, kdor hoče postati društveni član. Zlasti mnogoštevilno je zastopano vrlo naše delavstvo. Različni so povodi in vzroki, ki vzbude v človeku željo po abstinenci. Društveni arhiv hrani pisma, ki so krasni in veljavni dokumenti o prekornosti potrebi našega gibanja.

2.) Društvene peticije.

Na visoko c. kr. naučno ministrstvo je vložilo društvo prošnjo, da se dovoli tudi dijakom ustanovljati med seboj abstinenčne krožke. Na to prošnjo ministrstvo še ni odgovorilo. Želeti je le, da se prošnji ugoti, ker kako velikega pomena bi bilo ako se razvije in ukorenini misel za abstinenco med našo mladino! Dalje je vložilo društvo prošnjo na osrednje avnateljstvo c. kr. tobačne tovarne v Ljubljani na Dunaju prošnjo, da isto zabrani kolikor mogoče pitje alkoholnih pijač med delavnimi urami. Povod tej prošnji so bili žalostni slučajji, ki so se dogodili v zadnjem času v Ljubljanski tobačni tovarni — vsled preoblega pitja je bilo odpuščenih nekaj delavcev, družinskih očetov in s tem pahnjenih več družin v nesrečo.

3.) Društveni shodi in predavanja.

Posebno važnost je polagalo društvo na shode in predavanja. Dosedaj je priredilo društvo sledeče shode in predavanja.

I. Dne 19. novembra 1905 je govoril na ustanovnem občnem zboru g. dr. Janez Ev. Krek: O posledicah alkoholizma in o načelih, ki naj vodijo društvo «abstinent».

G. Moškerc: O zgodovinskem razvoju abstinenčnega gibanja.

G. Jožef Gostinčar: O vplivu alkohola na rodbino.

G. Luka Smolnikar: O agitaciji za abstinenco.

II. Dne 10. decembra 1905, na prvem društvenem shodu v Ljubljani je govoril g. dr. Jan. Evg. Krek: O vplivu alkohola na človeški razum.

III. Dne 7. januarja 1906 na društvenem shodu v Žalni na Dolenjskem je govoril g. stolni vikar L. Smolnikar: O abstinenci in društveni tajnik g. Podlesnik: O društvu abstinent.

IV. Dne 21. januarja 1906 je govoril na društvenem shodu v Tržiču društveni tajnik g. Podlesnik: O namenu in pomenu abstinenčnega gibanja med Slovenci.

V. Dne 28. januarja 1906 na društvenem shodu v D. M. Polju je predaval društveni predsednik dr. Jan. Ev. Krek: O alkoholu in delavstvu.

Društveni tajnik g. Podlesnik pa je pojasneval: pomen našega društva.

Poleg tega pa so tudi drugje in na različnih drugih predavanjih g. člani vpletali pomen našega društva.

V kratkem namerava sklicati društvo konferenco tovarnarjev in podjetnikov, na kateri naj bi se razpravljalo, kako bi se omejilo pitje alkoholnih pijač med delavnimi urami.

4.) Izleti in zabave.

Nekateri društveni člani in članice so napravili silvestrov izlet na Sv. Jošta, kjer so v skromni, prijetni zabavi počakali nastopa novega leta. Društvo se sedaj peča s predpripravami za veselico in igro, katero priredi takoj po veliki noči.

5.) Društveni znaki

so naročeni in se bodo jeli raspošiljati članom in članicam sredi tekočega meseca. Naroče se pri društvu.

6.) Društvena knjižnica in čitalnica

se dosedaj ni mogla posebno razviti. Glavna naloga na novo okrepljenega odbora pa naj bode, da reši tudi to vprašanje ugodno.

To naj je kratko poročilo o sedanjem delovanju društva «Abstinent». Omeniti naj mi je še, da stoji društvo v prijateljski zvezi z mnogimi nemškimi abstinenčnimi društvi, in da je član osrednje zveze avstrijskih abstinenčnih društev na Dunaju in Slov. kršč. soc. zveze v Ljubljani.

Društvo je nabralo tudi material, da se udeleži razstave za pospeševanje zdravja in hranjenja, ki se bode otvorila v drugi polovici meseca maja na Dunaju. Na tej razstavi bodo zastopana v posebnem oddelku avstrijska abstinenčna društva med njimi tudi naša.

Razen v Ljubljani ima društvo veliko članov v Tržiču, zlasti pa še v lepi Žalinski dolini, za kar gre posebna hvala g. J. Vertačniku, ekonomu na gradu Boštanj, pri Grosuplju.

Alkohol i djeca.

Napisao **dr. Fran S. Gundrum.**

Oriovčanin, izv. član kr. zem. zdravstvenog vijeća i gradski fizik u Križevcu.

Cijena 50 filira.

Pisatelj knjižice «Alkohol — otrov» kaže nam v pričujočem delcu, odkod da izvira toliko nesreče, ki jo mora nositi posameznik, pa tudi cela človeška družba. Na zanimiva vprašanja, odkod toliko število umobolnih, slaboumnih, padavičavih, sušičavih in kar je še takih boleznij, nam podaja pisatelj točen odgovor. Ako namreč odštejemo število onih slučajev boleznij, ki so podedovane, ali so se primerile po prehladu itd., dobimo še vedno precejšnje število bolnikov, ki morajo iskati vzrok svojim bolestim in boleznim v prezgodnjem pitju alkoholnih pijač — v nežni otroški dobi. Še vedno se dobe stariši, in njih število se vedno veča, ki ne puščajo samo svojim malim otrokom piti take pijače, ampak jih k temu celo napeljujejo in silijo. Otrok se kajpada na to privadi, nikakor pa ne morejo izostati zle posledice.

Pisatelj preide na glavni del, da nam jih tudi pokaže in podpre z dokazi. Zlotvorno delovanje alkohola se kaže že pri nežnih dojenčih, katerih matere redno pijo alkoholne pijače: tako preide del alkohola v mleko; posledica tega slabotnost in krčevitost otrok. Ko pa otroci nekoliko odrastejo, dobivajo od svojih starišev alkoholnih pijač, kar se godi zlasti pri delavcih in kmetskih ljudeh; ni toraj čudno, ako želijo potem tudi sami pokusiti od drevesa «dobrega in zla». To je najnaravnejši pot do alkoholizacije mladine. Kaj ve mladič 16 tih, 17 tih let in tudi še pozneje kdaj mu je dovolj vina, piva ali žganja. Pije, ker se mu prijetno zdi in zopet pije. Da pa preobilna pijača, čeprav še ne dosega pijanosti, škoduje in to celemu životnemu sestavu, dokazujejo nam primeri dan na dan. Žalostna a vendar resnično je dejstvo, da otroci in mladi ljudje pijejo žgane pijače vse vprek, da stariši vodijo svoje otroke v gostilne, kjer jim naročajo posebej vina in piva in da se dobe celo zdravniki, ki priporočajo alkohol kot «razdražilo i hranilo antisepično i sredstvo protiv vručice»: tem pogubnim običajem imamo pripisovati, da se razlika med odraslimi in otroci vedno bolj gubi in da se čuje tožbe: «Nimamo več otrok!»

Kakšne pa so posledice pitja alkoholnih pijač pri otrocih, slika nam pisatelj povsem resnično, žal da imamo le prepogosto priliko opazovati resničnost njegovih izvajanj, ne le v teoriji, ampak tudi na primerih v vsakdanjem življenju.

Prva posledica je zastrupljenje z alkoholom v obliki pijanosti. Zanimiv je popis, ki nam ga daje pisatelj o tem stanju, ki se polagoma

razvije iz one živahnosti, ki jo smatrajo nekateri za tako dobrodelno. Da pa pijanost sama na sebi ni tako prijetna, da povzroča hude bolečine v želodcu, krče itd., pojasnjuje pisatelj na primerih iz svoje lastne izkušnje: dá, navaja tudi primere, kjer so otroci vsled zastrupljenja po alkoholu umrli.

Druga posledica, ki je mnogo hujša od prve, je kronično zastrupljenje z alkoholom. Vsled trajnega užitka alkohola se nekateri deli telesa, srce, jetra, želodec, ledvice, spremenene in ne morejo več v svoji smeri delovati; zato nastanejo razne bolezni, ki jim je težko odpomoči.

A delovanje alkoholnih pijač se kaže glavno v tem, da alkohol zamori in uniči ono nežno tkanino, iz katere obstoje možgani in mozeg. Vsled tega zaostajajo otroci v razvijanju, postajajo slabotni, nervozni, duševno zaostali v vsakem oziru, nimajo smisla za višja čuvstva, nasprotno pa so zelo sprejemljivi za vse nizkotno. Nato sledi razprava o vplivu alkohola na prebavo, na sluznice in želodec, jetra, ledvice, srce itd. Vsled tega, ker se skvarijo najmenitnejši deli telesa, (posledice: želodčni katari, strjenje jeter, vsled kroničnega vnetja ledvic, vodenica itd.), opaža se slabokrvnost, ki je prvi povod prehlada in vsled tega raznih drugih bolezni. Iz vsega tega je razvidno, da alkohol ne more blagodejno vplivati na živčni sestav; opaža se silni glavobol, slaba volja, duševno nerazpoloženje in nervoznost. Vzrok je dušne nesposobnosti otrok, raztresenosti, nemarnosti, zaspanosti, česar ne morejo popraviti tudi najmodernejše uprave šol. Najboljši vpogled v to pa nam dajejo uspehi otrok. Tako statistiko podaje pisatelj na strani 45, iz katere se jasno razvidi, da najboljše oni napredujejo, ki ne pijejo alkoholnih pijač. Dalje razmotriva pisatelj vpliv alkohola pri kužnih boleznih in vročici: izkušnja je dokazala, da otroci vsled uživanja alkoholnih pijač oslabijo, da toraj alkohola pri takih boleznih ne bi smeli uporabljati. Naposled pisatelj kratko uvažuje, ali je alkohol hrana in kaj je z otroci alkoholikov, kar je že v prejšnji knjižici omenjeno.

Da pisatelj v tem spisu nikakor ne pretirava, lahko uvidimo: saj nam podaja kopico vzgledov iz lastne izkušnje. Seveda se nam vse to zdi neverjetno, ker imamo na 54 straneh grozne posledice drugo za drugo naštetu pred seboj; toda bodimo pravični in pogledjmo natanko; ali se vse to ne dogaja v resnici, čeprav ne vse na enem človeku. Naj bi nam bila knjižica v resni pomislek, da spoznamo prepad, kamor vodi alkoholizacija mladine in da polagoma začnemo zdraviti perečo rano človeškega rodu. Naj bi bila v svarilo vsem onim, ki tirajo svoje otroke vedoč ali ne vedoč v pogubo!

O.

Alkohol — otrov.

Napisao zdravstveni savjetnik dr. Fran S. Gundrum, Oriovčanin, gradski fizik u Križevcu. Cena 40 h. — Nesrečno pitje alkohola se je že tako udomačilo po vseh deželah, da se je treba resno poprijeti dela, ki ga stavi vprašanje, kako odvrniti zle posledice, ki jih povzroča alkohol. Zato moramo z veseljem pozdraviti vsak poskus, ki naj deluje v tej smeri. Mnogo vplivajo razni časniki in poljudne razprave o občnem sovražniku človeštva: razložiti ljudem, kaj da je alkohol, strgati njegovo navidezno belo oblačilo, pokazati ga v pravi luči in primerno oceniti škodo, ki jo more napravljati le strup. To je namen pričujoči knjižici, katere pisatelj je zdravnik. Med raznimi vrstami zabav, ki si jih prirejajo ljudje, je tudi pitje opojnih pijač, ki je kakor drugod, tako tudi v Hrvatski razširjeno. Kmet in delavec mislita, da ne moreta delati in živeti, ako ne pijeta; gotovo pa je tudi, da se ob vsaki priliki pije, seveda vselej z drugimi izgovori, ki so si mnogokrat povsem nasorotni. Zatem podaje pisatelj statistiko proizvodnje piva in žganja v Hrvatski in Slavoniji od 1890—1900. Ogromne številke (783.870 hl piva in 15,743.243 hl žganja) naj pokažejo, koliko zla in nesreč na zdravju se je pripetilo, koliko izdalo za zdravila itd. Toda mnogi tega ne verujejo, «oni vele: alkohol hrani, on pomaže tijelu u štednji tjelesnih sila, on krijeji i grije tijelo». To so trije najkrepkejši dokazi, ki naj varujejo samovlado tirana. Poglejmo jih toraj zajedno s pisateljem, ki kritično premotri vsakega, in se prepričajmo ali drže.

Najprvo sledi razlaga besede alkohol, katere pijače ga hranijo v sebi in v koliki količini, slednjič kako da se prideluje. Toraj: Je-li može alkohol biti pučkom hranom? Na to in na naslednja vprašanja odgovarja pisatelj prav mojstrsko. V kratkih besedah izrazi točno bistvo stvari same; z dejstvi dokaže potem, ali sploh odgovarja alkohol važnim zahtevam, ki jih stavi človeška narava na vse njej koristne snovi. V našem slučaju ima res alkohol nekaj v sebi, kar je koristno za človeško telo. Toda vprašanje je, če cena alkohola odgovarja ceni navadne tečne hrane. Odgovor je jasen: 1. se je pokazalo v tisoč in tisoč slučajih strupeno delovanje na gotove telesne dele, 2. je pa «tekući kruh» zelo draga hrana, 10krat dražja kot navadni kruh, kar pisatelj podpre s par dobri primeri.

Morda pa greje alkohol telo? Tu povdari pisatelj nenaravni vzrok topline, namreč razširjenje in naval krvi. Toda toplina kmalu izgine in povsem naravno je, da največ pijancev po zimi zmrzne. Zopet poda pisatelj nekaj vzgledov in mnenje znamenitega severnega raziskovalca Nansena o pitju v polarnih krajih.

Zadnja točka je: Je-li alkohol krijepi, jača tijelo? Da se to, kar se pri delu izgubi, tudi res nadomesti, treba je tečne hrane, ki v obilni meri povrne truplu njegove sile. Kaka hrana je alkohol, je razvidno iz prejšnjega in z izvrstnim primerom pokaže pisatelj, kaj da je alkohol: «alkohol nije zob, nego je alkohol bič za čovječje srce», ki goni delavca na težko delo, kakor bič konja, ki mu gospodar ne da jesti. Slede zanimivi podatki hribolazcev, iz Angleškega in Švice. — Alkohol vzbuja srce na živahnjše delovanje, toda dokazano je, da alkohol samo olajšuje posredovanje impulza. Kakšno pa je veselje, ki ga povzroča alkohol? «Ta več vanjski izgled onoga, koji se čašom vina, piva ili rakije razveseljuje njegovo lice in držanje očituje, da je to «veselje» takvo, što promjenjuje človeka, što ga donekle briše iz broja onih, koji se nazivlju, «razumnim bičima». Razven tega vzbuja najnižja čustva, česar ne more nedolžno sredstvo. Zanimiva je statistika, ki jo podaje ravnatelj nekega zavoda umobolnih v letih 1890—1900. Iz te se razvidi, da pride na vsake štiri, oziroma tri norce eden, ki je obolel vsled alkohola. Na to slede primeri iz spodnje-avstrijskega zavoda za umobolne, iz Pruskega, Angleškega in Francoskega, kjer stane v Parizu samem 12000 norcev 24 milijonov frankov na leto. Toda ne samo, da uničuje delovanje možgan, ki ga najbolj vpijajo, ampak tudi življenje prikrajšuje. Dokaze zato podajajo pisatelju razna zavarovalna društva za življenje, ki na Angleškem dajejo nealkoholikom 10% popust pri zavarovanju. To je dokaz, da pijanci prej mrjejo kot nepivci. Vzrok smrti pa je večinoma povečano in zlasti po pivu mastno srce. Ali pa morda pospešuje alkohol prebavo? Nikakor ne, odgovarja pisatelj. Dokazalo se je, da hrana ostaja vsled alkohola dalje v želodcu kakor brez njega. Ako pa bolan želodec dan na dan sprejema vino ali podobno vase, nastane kmalu želodčni katar.

Alkohol je pa strup tudi za bodoči naraščaj. To dokazuje pisatelj s statistiko; v največ slučajih se pokaže, da je skoraj $\frac{6}{7}$ otrok od starišev-pijancev slabotnih, slaboumnih, neumnih, božjastnih itd., medtem ko je pri istem številu takih otrok pri nealkoholikih komaj $\frac{2}{7}$. Pri tem pa ne trpe samo stariši in otroci, ampak tudi občine in države, ki morajo vzdrževati norišnice, kaznilnice itd.

Za izgled navede: Leta 1740. se je rodila na Angleškem neka Ana Jucke, ki je bila na glasu kot silna pijanka in ničvrednica. Umrla je v začetku preteklega stoletja. Imela je potomstva 834 oseb. Preiskovalci so se hoteli natanko poučiti v razmerah, v katerih je živel 709 potomcev In kaj so našli? Od teh jih je bilo 106 nezakonsko rojenih, 181 norcev, 142 beračev, 46 ubožcev, 76 zločincev in 7 ubijalcev. Člani te nesrečne rodovine so prebili okoli 116 let v raznih kaznilnicah, do 734 tega leta pa so dobivali podpore od države. — V četrtem kolenu so gotovo vse

ženske znorele in se spridile, moški pa so postali zločinci. Za to rodbino je država potrošila okoli 9 milijnov kron.

S tem je pisatelj dokazal, da je alkohol v vsakem oziru pravi pravcati strup, ki kvarno deluje v pivcu samem in celem človeštvu. «Gotovo u svjema kulturnim državama opaža se šteta, što nastaje uslijed neobuzdanoga pića, a zle pošljedice se vide u sirotištima i ubožnicama, u bolnicama i ludnicama u popravilištima i kaznionama. Alkohol se imade pripisati preko polovica svih zločina i ako sve to uzmemo u obzir, onda bezpristrano moramo reći, da je alkoholizam ponajvečje **zlo** po čovječanstvo društvo.

Slednjič poziva pisatelj na boj proti alkoholu deloma z zmernostnimi društvi, a najbolj s popolno abstinenco. Kajti «čovjek uzme najprije jedan napitak, onda opet uzme napitak — a napokon napitak uzme čovjeka!» — Nikar se toraj podati alkoholu, ki je naš največji sovražnik in zato po pravici sklepa pisatelj: «Svaki čovjekoljub mora, velim mora zapodjeti boj protiv alkohola, prvi i najglavniji uvjet za materijalno i moralno podignuće svih slojeva pučanstva.»

To je ob kratkem vsebina knjižice, ki je vseskozi zanimiva in kaže, da jo je pisal strokovnjak. V jedrnatih besedah pokaže pisatelj abotnost vseh ugovorov proti abstinenci in dokaže jasno nasprotje, ki ga podpre z zanimivimi primerami, vzgledi in statistikami. Zato bi bilo kar najbolj želeli, da se knjižica razširi i po Slovenskem, zlasti ker je pisana v lepem slogu in milem, lahko umljivem hrvaškem jeziku. O.

Nešto o obrtničko-radničkom zdravstvu.

Napisal **dr. Fran S. Gundrum.**

Orijovčanin, kr. zem. zdravstveni savjetnik, gradski fisik u Križevcu.

Cijena 60 filira.

Knjižica je, kakor pisatelj v predgovoru pravi, namenjena delavcem in obrtnikom, ki naj bi jih seznanila nekoliko z zdravilstvom. Razdeljena je v dva dela: prvi govori o zdravilstvu vobče: o dolžnostih, ki jih ima posamezni šlovek do cele človeške družbe, oziroma države, glede zdravja; nasprotno mora pa tudi država po možnosti skrbeti zanj, da ji ohrani svoje sile v skupni blagor. Potreba zdravilstva, ki je bilo do minulega stoletja takorekoč v povojih, kar nam spisatelj kratko slika, se je pokazala zlasti pri kužni bolezni 1831, ko je ljudstvo v velikih mestih, ki so v tem silno narasla, kar trumoma mrlo. Zdravilstvo ima pred vsem nalogo, da varuje pred boleznimi, ki se v današnjih dneh pojavljajo pred vsem med delavskim in obrtniškim ljudstvom.

Drugi del se peča špeciјelno z obrtniško-delavskim zdravilstvom. Delavci in obrtniki, na katerih sloni dober del družabnega življenja, so najbolj izpostavljeni nevarnostim za svoje zdravje. V tem oziru mnogo trpe na hrani, katere si ne morejo ali ne znajo pripraviti tako, da bi popolnoma odgovarjala zahtevam, ki jih stavi njih telo. K temu pride še pitje alkoholnih pijač, o katerih se v obče misli, da so redilne. Velik del nadlog, ki tarejo delavce in obrtnike, pa povzročajo silno staba stanovanja, ki so v fizičnem in mnogokrat tudi v moralnem oziru prava poguba. Dalje škoduje mnogo družabnemu življenju, ker so tudi ženske in otroci prisiljeni k delu: njih konstitucija, ki nikakor ni enaka moški, se pokvari s tem zelo in posledica tega je slabotno potomstvo. Poleg tega pa je delavec in obrtnik izpostavljen nevarnostim, ki mu prete od strani njegovega poklica. Te so: nečisti zrak, prah v različni obliki. Nekateri prah je manj škodljiv, drugi bolj, a vendar vsi slabo vplivajo na pljuča, ker jih morejo oslabiliti ali raniti in tako napraviti ugoden prostor sušici. Pri obrtih pridejo v poštev še mnogi škodljivi in strupeni plini, prevelika toplota in presilna svetloba. Seveda država skrbi, kolikor je mogoče, da se zmanjšajo zlasti za delavce velike nevarnosti v tovarnah. Slednjič je treba paziti, da se okolica tovarn in zlasti pitna voda ne okuži, kar je velikega pomena za zdravje.

Kakor razvidimo, se je pisatelj v tej knjižici podal na polje, ki je v vsakem oziru pomembno. Dosedaj se dobi še jako malo takih del, ki bi se z zdravstvenega stališča poprijela delavskega vprašanja, da si je slednje velikega socialnega pomena. Mnogo se govori o delavskih plačah, itd., kar je pa seveda zelo kočljivo. Zato je res velik prijatelj delavstva oni, ki ga skuša obvarovati pred nevarnostmi, ki mu prete zlasti v zdravstvenem oziru. Dan izgubljen po bolezni je izguba zasluzka, ki ga ravno delavec krvavo potrebuje. Namen knjižice je vse hvale vreden. Toda tvarina, rekel bi, je preogromna za tako malo knjižico, ki je pa klub temu zelo pregledno sestavljena. Zato bi bilo kar najbolj želeli, da bi pisatelj v enako poljudnih knjižicah obdelal natančneje posamezne točke. G. doktor je strokovnjak v vsakem oziru, to izprevidi vsak, kdor pazljivo čita njegove spise; delo bi bilo zelo hvaležno in bi mu gotovo s priznanjem plačalo obilo njegov trud.

O.

Časopis.

Djanje.

Dne 25. marca je govoril v izobraževalnem društvu v Dolu pri Ljubljani v imenu društva «Abstinent» vč. g. L. Smolnikar iz Ljubljane o, ali boljše — proti alkoholu. Bilo je krasno predavanje, ki je imelo še lepši uspeh. Petintrideset, skoraj samih fantov in deklet — le nekaj žen in mož je vmes — se je oglasilo, da gredo v boj proti alkoholu s tem, da ne pokusijo nobene opojne pijače eden 2 leti, dva po eno leto, sedem po pol leta; več po tri mesce, mnogo po eden mesec. Samo žganju se jih je odpovedalo za razne dobe 10. Ali ni to čudno, da gredo fantje in dekleta naprej (Nič čudno, če se premisli, da je treba za to korajže. Ur.) in kažejo starim pot, kajti marsikdo izmed starih bi moral vstopiti v to malo, veselo, čvrsto vojsko. Kaj pomaga, ako ljudje še toliko zaslužijo pri Savi, pletenicah in tovarni, ko ima največ dobička od krvavih žuljev gostilničar. V tem obziru res «jajce več ko puta vé». Dol, nekaj daleč znan in bogat, je ubožal; protialkoholni nastop fantov in deklet daje up in porošstvo za boljše čase.

Še dve smešno-resni:

Gostilničarka po shodu: «Ti Andrejček, ali res v društvu nič več ne pijejo?»

Andrejček: «Res, toda ne silijo pa nobenega k temu; 35 pa je fantov in deklet, ki nič ne pijejo.»

Gostilničarka: «Oh, v društvu pa bodo res vse spridili.»

Po «Domoljubu» 6. apr.

Premišljevanje.

Recimo, da bi bil šel v Dol predavat proti alkoholizmu kak Škrabec ali sploh kak zmernež, pa bi bil pridigal poldrugo uro, kako grdi so pijanci, kako zapravljajo itd. itd. pa bi bil sklenil svoje predavanje z ginljivo prošnjo: Le pijmo ga, pa zmerno ga pijmo, in po pameti ga pijmo. Pa bi bili šli iz predavanja vsi lepo v gostilno, in ginjeni bi se bili navduševali, le pijmo ga, le pijmo, pa zmerno ga pijmo in po pameti ga pijmo. In gostilničarka bi bila hvalila modrega gospoda iz Ljubljane ali Gorice, ki so tako lepo povedali.

Pred 25. leti je bil napisal dr. Samec lepo knjižico «o vplivu vpijančljivih pijač» — pa kdo se je zmenil za njo. Morda so jo prebrali nekateri, pa ostalo je vse pri starem.

Pred 7. leti je napisal v Slov. Večernicah eden prvih slovenskih abstinentov č. g. Jurij Trunk lepo razpravo: Žganje — naš sovražnik.

Zase vem, da sem jo prebral takrat, pa tako malo je vplivala name, da sem bil popolnoma pozabil na ta spis. Letos sem ga iz nova našel, in se čudil. Tudi ne vem, da bi bil imel ta spis na slovensko ljudstvo kaj več vpliva kakor n. pr. «Naše škodljive rastline», akoravno je šel v dežel v 70—80.000 iztisih. Zakaj? Ker se bojujejejo le zoper žganje in pijančevanje. Žganjarji in pijanci pa seveda družbeniki Mohorski nismo — ogorčeni bi protestirali, če bi nam kdo to očital, zato smo čisto mirno prebrali ali pa tudi ne prebrali ta spis in ga položili na polico, ker nas se ta reč — žganjarstvo in pijanstvo — ne tiče. Tudi popolno zdržnost omeni ta spis tuintam, pa le, kakor da je to neka popolnost, katero prosto izvolijo oni, ki hrepenijo po boljšem življenju. Pri tem zopet ravno tisti, ki bi jim bilo treba, rekó to ni za nas, je za tiste, ki hrepenijo po popolnosti, to je bolj za klosterske ne pa za nas delavne, navadne ljudi.

Zakaj ni rekel g. Jurij Trunk: vsak alkohol je naš sovražnik? Zakaj ni povedal, da ni samo tista pijanost škodljiva, če se kdo tuintam napije, da se opoteka, marveč tudi tisto, če ga kdo vsak dan spije, kolikor ga lahko «nese», zakaj ni povedal, da n. pr. liter vina vsak dan, da to ni več zmernost, marveč da je to alkoholizem? Zakaj ni povedal: jaz sem abstinent in pozivljam vse, ki vam je mar blagor naroda, da vstopite v boj zoper vsak alkoholizem kot celi abstinentje? — Ali ni imél on tega poguma, ali ga — najbrž — ni imela — družba sv. Mohorja!

Je pa tudi res, če bi bil on ta spis tako prikrožil — treba bi bilo le namesto žganja zapisati alkohol in v nekaterih stavkih pokazati nekoliko več odločnosti, pa bi bil nastal — revolucijon! To bi se bilo govorilo in pisalo in zabavljalo in celemu spisu vse kosti prebralo, pa začetek djanja, začetek protialkoholnega boja bi bil storjen. Tako pa — je bil spis spisan, v 80000 izvodih tiskan, od nekaterih prelistan — in pozabljen! «Lei lassen», pustimo to, je bil baje princip na Koroškem.

Leta 1902 pa je g. Janez Kalan v slovensko javnost stopil z abstinenco. Sklical je 17. septembra — spomin ran sv. Frančiška — prvi slovenski protialkoholni shod v katoliški dom v Ljubljani. Kakih 30—40 oseb se nas je zbralo: duhovnikov, učiteljev, visokošolcev in menda samo en kmečki človek. Govoril je na shodu tudi g. Jurij Trunk, pa nisem se domislil, da bi bil prej slišal njegovo ime, ali celo, da je pisal kaj o abstinenci, v spominu sem imel le kratek spis v nekem nemškem časopisu, v katerem nek Poljak, kaplan, pravi, da je on abstinent, in poziva vse, ki hočejo kaj storiti zoper alkoholizem, da postanejo abstinentje. Pa zdelo se mi je takrat, ko sem spis bral, da je vsaj neskromno, če se en kaplan hvali, glejte jaz sem abstinent postal, postanite še vi. Ko pa sem videl in slišal prvih par slovenskih abstinentov: Kalana, Trunka, Kosca, Kranjca, Debevca, Štruklja pa sem si rekel: Fant, to je pa kakor nalašč zate, poseben pijanec ravno nisi, če pa žejen pred

seboj nimaš drugega kot vino, ga pa le piješ in čutiš v glavi, in kolikokrat si se moral braniti, prav resno braniti pijače zlasti v tacih hišah, kjer bi najmanj to trebalo biti — če rečeš zdaj; od danes zanaprej ga ne boš nič več pil, pa bo konec vseh teh komedij. Pričakoval sem, in tudi nek drug gospod mi je isto misel izrekel, da nas bodo kar zapisali med abstinate, pa nič, le nekaj brošuric so nam ponujali. Zdaj vidim, da je na tistem shodu maloštevilnim abstinentom nekaj manjkalo: poguma, da bi bili vsaj rekli: tam le na oni mizi je pola papirja, podpiše naj se kdor hoče za vsaj nekaj časa poskusiti abstinenco. Tako pa smo šli doli v restavracijo in naročili vsak svoj četrt vina, stare abstinate je bil pa seveda Kalan k sebi povabil. Dozoreval pa je vendarle v meni sklep začeti z abstinenco in preden sem bil tisti dan doma, je bil sklep storjen. Kaj sem pri tem čutil, je sicer osebna stvar, pa morda le koga zanima. Sam sem se bal in pričakoval bi kdo, da mi bo s tem sklepom padlo kakor kaj težkega na srce, kot neka žrtev, kot nekaj tacega, za kar bo treba premagovanje. Pa čudno to, ko sem sam ali na glas rekel, gredoč gori ob potoku Šklendrov-cu, od danes naprej začnem abstinenco — odvalilo se mi je kakor neka teža od srca, postal sem lahek, kakor bi bil ravno prestal kako težko izkušnjo ali dorvšil kako sitno, težko delo.

(Konec prihodnjič.)

V sredo 28. svečana je imel Dunajski «Verein abstinenter Frauen» v dvorani spod. avstr. trgovske in obrtne zbornice I. Wipplingerstrasse 8, svoj občni zbor pod predsedništvom svoje prezidentinje gospe prof. Emilije Kassowitz.

Konstatiralo se je, da mnogoštevilni obisk tega zbora in vzvišeno število članov, najbolj dokazujejo, rastoče zanimanje za protialkoholno gibanje.

G. dr. Schwarzwald, imel je govor: «Zakaj abstenenca, ne temperenca?»

Popolna abstenenca ni toliko potrebna iz sebičnih higieničnih motivov, temveč kot socialno, vzbujevalno in agitacijsko sredstvo, da se podedovanim in v obče ukoreninjenim navadam in silenju uspešno protivi in boljše nazore razširja. Posebno je povdarjal dolžnosti in zmožnosti žene, da odpravi v krogu svoje družine vse alkoholne pijače. Otroke sploh ni treba z vinom ali pivom razvajati in ako vže mož ne more pogrešati svojega vrčka pri obedu in večerji naj vsaj skuša, da se bode ta mera zmanjšala in polagoma se mož popolnoma odpove vživanju alkoholnih tekočin.

Zelo drastično je to stvar razjasnila neka navzoča dama. Ona prosi za besedo in reče: «Moj mož je pil in sicer zelo rad pil, toda na neutrudljivo moje prigovarjanje je vse alkoholične pijače opustil, in zago-

tovim, ko bi bil z zmernostjo začel, bi ne bil nikamor prišel, pil bi po svojem mnenju zmerno in postal hud alkoholik; a on je naenkrat opustil pijačo in sedaj je abstinent, kakor se lahko prepričate, ker tam-le stoji (tu pokaže na svojega moža, ki je stal med drugimi gospodi.) Ta izjava je bila sprejeta z burnim aplavzom in «bravo» klicov ni bilo konca ni kraja.

Prosila sta za besedo tudi dva nasprotnika protialkoholnega gibanja, a sreče nista imela s svojimi vprašanji, ker sta sama sebi ugovarjala. Tako vpraša eden teh prijateljev alkohola «zakaj se priredi občni zbor in ni predavanje zoper alkohol v taki dvorani, samo med boljšim občinstvom, zakaj ni to predavanje namenjeno ubogemu, alkoholu udanemu delavskemu stanu?» Zelo dobro mu je odgovorila neka dama, da niso samo ljudje najvišjih krogov tu zbrani, ker objavljeno je bilo v vsih časnikih tudi v «Arbeiter Zeitung» kje in kdaj bode predavanje in ako ni večina delavcev in delavk, ni to nikakor krivda abstinentnega društva, ker udeležba je vsakemu prosta. Drugič pa, da tudi tisti «višji krogi» zelo potrebujejo nauka o alkoholizmu.

Čez nekoliko časa pa je pozabil prijatelj alkohola svojo prvo vprašanje in reče: «Zakaj hočete delavcu edino njegovo veselje, razvedrilo, zabavo itd. alkohol vzeti? Odgovoril mu je g. prof. Maks Kassowitz: «Vaše vprašanje se glasi ravno tako bistroumno, kakor če bi vprašali: Zakaj jemljete delavcu alkohol, ter mu ne pustite s tem veselja potem cel teden stradati, — zakaj ne pustite delavski ženi veselje, od svojega moža tepena biti, — zakaj bi ne imeli delavski otroci veselje, gledati očeta ko mater pretepa in slušati priimke, katere letajo sem ter tja? Tako in različno so jim odgovarjali navdušeni abstinentje in konečno so borilcema za alkohol postala tla prevročna, in zginila sta tiho iz dvorane, niti zadnjega odgovora nista čakala.

Govorili so še nekateri navzoči a abstinenti in bilo je vže pozno, ko se je ljudstvo razšilo, vsak s prepričanjam v srcu, da se zamore le popolna abstinenca vspešno delovati, ne pa z temperenco! *Miss Mary.*

OLGA KOBILANJSKA.

ZEMLJA.

Povest, prevedena iz maloruščine.

(Dalje.)

— In da bi delali ... doda Ivonjika. — Danes smo pričeli orati in orje se hvala Bogu dobro. Morda bo letos dobro leto. Ako se spomladi zemlja dobro orje, bo dobra letina.

— Tam le na graščinskih njivah, je pričel še prešnjega tedna nekdo orati — pridene Onufrij — in menda se ni dobro oralo, ker ni dovršil brazde.

— Ker je zemlja bila še mrtva. Jaz sem videl! odvrne Ivonjika. — Dokler sveti Bog sam zemlje ne pripravi, ni treba začenjati. Pred oznanenjem se ne sme začeti, časa je še dovolj; da bi le sedaj bilo lepo vreme.

— Da, da! — doda Onufrij, pogleda okrog, ter se vsede na zemljo in stegne noge od sebe. Nato potegne izza jermena tabak in pipo in zažge.

Ivonjika in Mihajlo se poslužita tega trenutka in se vsedeta k zajutрку. Volom pa vržeta duhteče seno ...

— Povejte kaj je novega stric Onufrij! — vpraša veselo Mihajlo, ki je ljubil starega klepetaća.

— Ej, črt vedi kaj je novega — odvrne stavec, kakor nepotrpežljivo. — Kadar bi jaz vedel da ti za dekleti pogleduješ, da ti po glavi hodijo, — povedal bi ti, da je najbolj živahna med njimi, vesela Maricena, prinesla očetu in materi zadrego v hišo. No, zato je pa dobila od svojega očeta dobrih bunk v pleča, toda je vže vse zastonj. A on celo noče priznati, da je zakrivil revščino. Toda to ni tebi menda nič mar, he? Ti si kakor kakšna deklica, no, toda ljudje ne molčijo in zaradi tega tudi jaz pripovedujem. Stari je šel k popu in se je pritožil, a pop ie odgovoril:

— E, kaj, reče, to še ni tako velik greh, toda omoži dekle. Saj je še mlada, in če bo pošteno z možem živela, ji Bog greh odpusti. Ali je nikdo ne mara?

— Kdo jo bo pa vzel!

— Torej dobro! pošlji oba k meni, prinesi česar je potreba in zadeva je končana. Živela bo, kot Bog hoče, vse bođe dobro.

— Res da to ni tako velika nesreča — modroval je stari dalje — toda sramota je! No, toda ona ima polje. Čujem da zadobi nekaj desetlin oralov polja, denarja na stotake, in telico. Raditega se je tudi hitro našel ženin. Moje Ivonje ne vzame nikdo, dasiravno ni brhkejše deklice v

vasi od nje. Takšna je naša vas. Kaj takšnega nisem videl niti na Dunaju, niti na Laškem, niti v samih Jasih. Naš pop je predober. Jaz bi jim drugače komandiroval, ako bi bil pop.

— Daj mir popu! — doda Ivonjika. — Njemu se zdi, da je njegova nesreča največja!

— Saj tudi je velika nesreča! Kaj ako bi popinja ne bila taka pijanka! — odvrne Onufrij. — Nedavno se je pretepala v krčmi z dvema ženskama za neko platno. Rekla je, da so ga imela popu prinesiti za krst, pa ga niso prinesle. Nekoč je pa tudi pijana napala starega v cerkvi. Komaj so jo ženske spravile iz cerkve. Takrat je bila taka vojska, kakor na Laškem. A bedne njegove štiri gospodične so tako jokale in kričale, da se mi je milo storilo. Seveda je to tudi sramota — nadaljeval je in pljunil daleč pred sebe med zobi. — Radi nje se gospodične tudi ne morejo močiti, dasiravno imajo denarje in lepo balo. A poglejte kako srdna je kadar hoče. Pije celo leto, pije, a v štiridesetdnevnom postu niti kapljice ne vzame v usta. Tako trdna!

— Stari pop bi napojil svate s čistim medom, da bi le prišli! — reče Ivonjika sočutno. — Toda nikdo ne pride, ker se vsakdo boji, da bodo tudi mlade začele popivati kot stara. Nekdaj je bilo, pride mlad gospodič k njim, one se oblečejo lepo vse štiri, ter se vsedejo po vrsti za mizo. A stari pop je prosil gosta, pravijo da lepo prosil, da bi si vzel eno za ženo. Ali ono, ali tole, ali tam tole, ali pa ono le, katero hočete, vzemite, vse so dobre gospodinje in lepe deklice, in vse dobe enako doto — prigovaljal je.

— Pravijo, da je mladenič vže hotel eno vzeti, toda ker je stara zvedela, da se on ne uči za »gospoda« napila se je in napravila takšen ropot v hiši, da je, pravijo, še dobro bilo, da ni koga nabila. Tako je bila srdita na vse. Ko je on odšel, se ni nikdar več povrnil k njim. Revne gospodične so od žalosti postarele in posivele in sede še do zdaj. A stari — dodal je Onufrij zlobno — stari, Bog mi moje grehe odpusti (tu se je udaril nekolikokrat z dlanjo po ustih), ne misli vže na nič drugega, kakor samo na to, kako bi si nabral največ denarja. Kakor da bi do sedaj še ne imel dosti!

— Nima ga ne veliko, Onufrij, — odvrne Ivonjika.

— E. nima ga! ko bi imel jaz toliko in ti, toda reva je, da ga nimava! — odvrne Onufrij. — Sedaj si samo s tem glavo ubija. Nedavno se peljem z gospodom na vozu, a on naju sreča. Bela brada mu pada po prsah, a sam se je nagubil skoraj v dvoje, ker revček je vže jako sfar, ima vže nad sedemdeset let. V naši vasi je vže več kot štirideset let. Gre nama naproti, a ko naju zagleda se prikloni. Gospod zleze z voza, poda mu roko, se pokloni in reče:

— Kako se imate, oče?

— Slabo, slabo! — odvrne on žalostno. — Ljudje ne umirajo!

— Toda! — mislim si — poglej, kako je stari moder! Hoče, da bi mi umirali. Denar bi jemal za pogrebe, nima ga še dosti! Seveda, ona pije, doma mu sede štiri device, toda zato naj bi mi umirali?

— Zato pa je pop, da nas pokopuje in za pogrebe denar jemlje! — odzove se Ivonjika. — Pokopuje vže štirideset let, zakaj naj bi tega sedaj ne delal? Drugi delajo ravno tako! Ne delajo neumno!

— Nekdaj je pridigal, da bo kmalu sveta konec! — oglasi se spet Onufrij. — Ako bo sveta konec, čemu denar zbirati? Na onem svetu, nas sv. Bog vže zastonj pogosti!

— Kako vi govorite, stric Onufrij! — zakriči Ivonjika, ki je nad vse ljubil pravico in resnico in se radi tega pripovedovanje Onufrija nikakor ni prilegalo njegovi duši.

— Ako jaz pravim, morate verjeti! — odvrne Onufrij z naglasom, ter se udari s suho pestjo po prsih, da je nekaj iz njih za zazvenelo. — Jaz govorim resnico. Nekdaj je pripovedoval ljudem, naj dajajo bolj za službo božjo ker bo kmalu konec sveta. Vi tega niste slišali stric Ivonjo? No, ako niste slišali tudi ni nič čudnega vi greste tako redko kedaj v vas ali na «Hoplac», da ničesar ne zveste. Vedno skrbite samo za vaše polje in kar se na njem godi.

— Ali ste vi morda videli novega učitelja? Ali ste govorili ž njim? — spraševal je dalje Ivonjiko.

— Ne!

— Ne? potem pa spet ne veste ničesar! On tako pije, da lahko popinji v roko seže! On ni delikaten gospod! Kadar se napije, prime se takoj s kmeti za vrat. Tako bi ne smelo biti. Jaz sem bil na Laškem in tam kaj takega nisem videl. Naši ljudje žaljujejo za prejšnjim in hočejo da bi se vrnil nazaj, toda on se najbrže ne vrne. Gospod pravi, da nismo boljšega vredni, ker nismo znali prejšnjega spoštovati. Ako nam je potreba dobrega učitelja in dobrega popa, potreba nam je še bolj dobrega buko-vega okleska.

Vsi trije so se veselo razsmejali na te besede, a Onufrij je govoril dalje:

— Morda govori gospod resnico! Bog ve! Toda jaz moram že iti. Ne žaluj Mihajliko, ker se Maricinka moži! — Obrnil se je k mladeniču in veselo mežikal z očmi. — Glej samo, da se povrneš nazaj domov, tako kakor jaz z medaljo, takrat se naplešem in navriščem na tvojem ženitovanju, če tudi sem že star. A kadar boš pri vojaki in spoznaš tam kakšnega dobrega dečka, ki ima tudi kaj pod palcem, povej mu, da ima Onufrij Lopata hčerko, lepo kakor pisanko, dobro in delavno, naj jo pride snubit. Naj sam pride, naj pride na dom, ter si jo sam ogleda. Ne bode mu žal če si jo vzame za ženo, večno bo meni hvaležen. Le

povej mu tako. Tako mu povej in še reci, da imam jaz vsega dovolj in da sem vže povsodi bil in da nisem tako neumen tepec, kot vsi kmetje v naši vaši.

Potem je vstal, vzel pipo iz ust, jo obrisal s širokim rokavom srajce, ter jo skrnil za jermen. Nato je postal še trenotek, upri oči v zemljo na eno točko, ter se na nekaj zamislil. Potem pa je, ne da bi rekel besedo molče podal očetu in sinu roko, ter kakor da bi ga vlekla nevidna sila, odšel s pospešnim korakom.

Oče in sin sta se nasmehnila in ko sta se najužnala, prijela sta z nova za začeto delo.

III.

Bilo je majnika. Pred obedom.

Mihajlo je ležal nedaleč od pristave v vrtu, ki se je raztezal do majhnega gozda, ki se je dotikal od drugih krajev polj, ter je pasel čebele.

Okoli pristave se je bliščala zemlja v raznih pasmah zelenja, a tam daleč, a vendar še v sosedstvu, ležala sta dva manjša gozda. Eden je spadal k sosednji vasi in se je radi tega zval «sosednji gozd» a v ravno tej smeri ležal je nedaleč od njega, majhen graščinski gozdiček, kjer je gospodaril in poveljeval stari Onufrič.

Oba ta dva gozdička izmed katerih je «sosednji» bil še enkrat tako velik kakor graščinski, delila je drug od drugega velika livada, imenovana barje, radi svoje močvirne zemlje. Na njej je rastlo bičje, katero so kosili enkrat na leto in neka visoka trava, za katero ni nikdo maral.

Mihajlo je ležal blizu živin na zemlji, ter gledal, da bi ne zašle v deteljo, ki je rastla poleg pristave in katere seme je bilo drago plačano; grel se je na pomladanskem solncu in pridno gledal za živinami, ki so se pasle tesno skupaj, mislil je na svoje bodoče življenje v mestu, na vrnitev domov in kako se bo potem vse uredilo, in nato se je spustil z mislijo k prekrasnim živinam. Njegova sedanost se je takorekoč mešala s njegovo bodočnostjo. V duši je videl nov dom, svoj dom, črnooko vitko deklico in vole. Leti so bili tu in tam in so nehote izpolnjevali neka prazna mesta...

Slišal je glasno, kako so pasli s svojimi debelimi, zdravimi gobci travo, kako so dihali, videl je drobne kapljice pota na toplih, marljivih, gobcih. Njihove velike mirne oči, so bile pomračene z dolgimi, prijaznimi vejami, a vola sta bila tako široka, noge nizke, da sta se skoraj plazila po zemlji.

Prekrasni živinčeti! Temnorjavi, a nekoliko črno progasti, z belimi kratkimi rogovi, in tako siti in zaokrogljeni, da jih je bilo prijetno gladiti po hrbtu. Pri tem sta bila mirna in razvajena kakor otroka in poznala sta njegov glas jako dobro, kadar je stopil v hlev, obračala sta svoji

debeli glavi za njim, stezala vrata, kolikor so jima verige pri paslih dovoljevale in njuhala s svojimi debelimi nozdri po zraku, če jima ni prinesel kruha ali kuleše. In on jima je vedno kaj prinesel, kadar je prišel iz doma, iz vasi, od »zgoraj« na pristavo. A kadar ni imel ničesar pri sebi, jih je vsaj gladil in negoval, in tudi to sta hvaležno sprejemala. Zato sta mu lizalo roke, pleča in prsa. Bila sta dobri hvaležni živinčeti,

Včasih v nedeljo ali v praznik, kadar je zunaj bilo grdo vreme, sedel je raje na pristavi, kakor da bi šel domov v vas, vzel je piščalko, sel na posteljo, ki je stala poleg njih in igral cele ure. Nista se premaknila, samo zamukala sta včasih enolično.

On ju je ljubil kakor tovariša, a sedaj še skoraj bolj, odkar je zvedel, da sta namenjena za njega.

Okrog je vladala tišina.

Toda ne ta mrtva tišina, ki kraljuje po zimi nad širotev prostranjo. Tu je kipelo življenje, koder si pogledal z očesom. Njive z žitom so zelenele, detela je cvetela, a v zraku se je razprostiral mili duh s cvetov s senožeti, v rojih so se vrtele mušice, metulji, čebele, a visoko nevidno pod modrim nehom so se zibali škrjanci, kot drobni milozvočni biserji.

Solnce je pričelo lahno pripekati, a jasnost je tako vabila zatisniti oči. Ko jih je zatisnil je videl najrazličnejše barve...

Mali vrt za pristavo je stal ravno v razcvetju in dehtel s sladkimi, silnimi vonjavami. Med mladim zelenjem listja je gledal cvet hruške, dalje višnje, slive, a tam še bolj globoko, kjer se je vrt vže dotikal gozda, bledordeči cvet jabolke. Breg številna čebel se je vrtelo v zraku, brenčalo: privabljeni od vonjave in od cvetov, smukale so poželjivo v nežne, belobarvne zvezdice med listjem, ter se takorekoč opajale z njihovo nežno krasoto.

Tu in tam se jih je zbrala cela gruča na glavicci cveta, in ako je komaj opaženi pihljaj vetra zazibal vejo, zibale so se tudi one s cvetovi, ter tvorile prenežno igračo prirode, zlasti tam, kjer je žarelo sadno drevje v razcvetju. Okoli vrta in pristave se je razrastla bujno v okornem, gostem zelenju, detelja, poškopljena iz belim in rožnim cvetjem, a dalje za njo so se raztezale njive žita, ki se je lahno in ritmično zibalo po taktu pihljaja vetra.

Pabrki na polju staroruskega slovstva in zgodovine.

1. Kako je nastala ruska država.

(Dalje.)

Zlasti iz poslednjega citata je razvidno, v kakšnem zmislu govore grški in latinski pisatelji o Slovanih, kadar pravijo, da nimajo nobene vlade, postav itd. Mavrikij pravi, da so Slovani narod brez postav in brez vlade (*ἀναρχα ἔθνη*), toda takoj nato pravi, da jim vladajo načelniki (*«ῥήγες»*) iz latinskega «reges» = kralj). Razume se pač, da Slovani nimajo postav in vlad in tako urejene države, kot je grška, bizantinska, ne pa, da bi bili čisto brez vsake organizacije.

O državni organizaciji med Anti, poznejšimi Rusi, najdemo še več sledov.

Vže Jordan pripoveduje, da se je Ostgotški kralj Vinjitar vrgel na Ante (v zadnji četrtini 4. stoletja), v začetku so ga Anti nabili, pozneje mu je šlo pa bolje, vjel je njihovega kralja «Boža» z sinovi in 70 starešinami, ter jih pobil (regem eorum Boz nomine cum filiis suis et LXX primatibus — *Getica* cap. 48). Torej so imeli vže koncem 4. stoletja ruski Anti vojevodo, ki je imel pod seboj mnogo manjših načelnikov in toliko ljudstva, da je zamogel potolči ostgotskega kralja.

Proti polovici VI. stoletja zadenemo na podobnega načelnika Antov. Bizantinski zgodovinar ga imenuje «Mezamira, sina Idazisija, brata Kela-gasta». Po neki nesrečni vojski Antov z Avari, so poslali Anti Mezamira k Avarom, da bi odkupil vjetnike. Toda ker je bil on človek zgovoren in pogumen (*σωμύλος τε ὄν καὶ ὑψηλός*) govoril je in obnašal se je pred Avari bolj ponosno, kot se jim je dopalo, in nek Antom sovražen Bolgar se je tega poslužil in nagovoril Avare, da so ga ubili, češ, da ima Mezamir velik vpliv med Anti in je nevaren vsakemu sovražniku. (Menander-Hist. Graec. min. II, 5—6). Torej imamo tu človeka visocega rodu, ker se omenja tudi njegov brat in oče, kot znani osebi, ki je imel med svojimi velik vpliv in se je, gotovo ker je znal svojo moč in vpliv, obnašal tako pogumno. V tej opazki tiči ne samo kal državne organizacije, ampak celo kal dinastije. Ako se je javno življenje Antov razvijalo po tej poti dalje, priti so morali popred ali pozneje do države z dedno dinastijo na čelu. Rusi so bili Grkom bolj oddaljeni in radi tega se omenijo redko. Bližje so jim bili «Slovani», (južni Slovani), ki so bili po pričevanju istih zgodovinarjev v vsem podobni Antom. In Slovani so imeli vže precej razvito organizacijo. Imenuje se «zemlja Ardagasta», ki nastopa pri drugi priliki kot načelnik vojakov, imenuje se načelnik rodu (filarh) «Piragast», vojaški načelnik «Musok, ki se v barbarskem jeziku imenuje riks» (kralj) itd.

Torej zamoremo po vsej pravici sklepati, da so tudi Anti imeli take načelnike, vojevode itd. To se pravi, da so imeli kal državne organizacije. Da bi se iz te kali in zarodka razvila država, je potreba omike, ki je polagoma prodirala iz Bizanca in iz grških naselbin ob Črnem morju.

Iz časa preseljevanja narodov so prišli Anti iz črnomorskih step in od Dnjepra čez Donavo. Napadali so strašno bizantinsko državo, zlasti Trakijo in Mirijo. Borili se z Grki, Slovani, Bolgari, Avari. Vse to bi bilo nemogoče, ako bi ne imeli nekake organizacije.

Toda, ko je bilo preseljevanje narodov končano, potisnili so Grki Ante nazaj za Donavo, Avari, Ogrji, Bolgari, Pečenegi, Kozari in drugi azijski narodi so prehajali eden za drugim čez Ural v črnomske stepe in na nižjo Donavo. Anti so se morali umakniti v svojo prvotno domovino ob srednjem Dnjepru in ob njegovih pritokih, kjer zginejo za nekaj časa iz zgodovine.

Toda kali državne organizacije, ki so se razvile iz narodnega duha pod vplivom preseljevanja narodov in grške kulture, gotovo niso bile zamorjene.

